

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.8, april 2016

Indledningen er redigeret af Jon Tafdrup

Tilsyn ved Klaus Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Februar-Lilien!”

ved Katrine Frøkjær Baunvig

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Sophie Ørsted
- 3 Grundtvigs digt
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Digtet “Februar-Liljen!” blev bragt den 17. februar 1818 i tidsskriftet *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* uden angivelse af forfatteren. Grundtvig vedkendte sig senere som ophav i udgivelsen *Nordiske Smaadigte* fra 1838. Teksten er skrevet til minde om Sophie Ørsted, der døde 35 år gammel den 9. februar 1818 af en underlivssygdom. Hun var Adam Oehlenschlägers søster og gift med juristen Anders Sandøe Ørsted, der besad flere betydningsfulde poster i samfundet. Sophie Ørsted blev begravet på Frederiksberg ældre kirkegård tæt ved kirken.

2 Sophie Ørsted

Sophie Ørsted var en del af den sociokulturelle elite i guldalderens København. Ud over den oplæring i husførelse, som foregik i hjemmet, fik hun ingen uddannelse. Men hun var belæst, orienteret og meget smuk. Med et af samtidens modeord var hun muse for en lang række kulturpersonligheder. Oehlenschläger udtrykte det således i digtet “Mit Fødselssted paa Vesterbro” (1847): “Sophia! hele Kredsen kiær, / Du spogte! / Og som en Musa, varmt og blidt, / Begeistred du din Broder tidt.”

Hun spøjte selv med sin tvetydige rolle som husmoderlig muse, der på en og samme tid kvalificerede hende til opgaverne som henholdsvis "Opvartningspige paa Bellevue og Kejserinde af Rusland" (Bøgh 1881, s. 51). Særligt Jens Baggesen blev påvirket. Han var bosat i Frankrig og residerede under et ophold i Danmark i 1806-1807 hos ægteparret Ørsted, hvor hustruen gjorde dybt indtryk på ham. Følelserne udtrykte han efterfølgende i en række digte til Sophie kendt som Lilia-digtene i *Nyeste Blandede Digte* (1808); digtene udkom tillige på tysk i samlingen *Heideblumen* (1808), der var tilegnet hende. Udgivelserne vakte skandale i Danmark.

Også F.C. Sibbern blev alvorligt betaget, hvilket har sat sig spor i romanen *Efterladte Breve fra Gabrielis* (skrevet omkring 1811, udgivet i 1826). Peter Braams Valore redegør i sin *Sophie Ørsted og digterne* (1991) for, hvordan hun blev indbegrebet af den kvindetype, som unge kreative, romantisk anlagte mænd kunne gå rundt i Københavns gader og længes uforløst efter i de to første og turbulente årtier af 1800-tallet. Grundtvigs mindedig vidner om, at hun også gjorde indtryk på ham.

3 Grundtvigs digt

"Februar-Lilien!" er et godt eksempel på den lejlighedsdigtning, der er meget talrig i Grundtvigs forfatterskab. Digtet placerer sig i gruppen af Grundtvigs dødedigte. Det henvender sig til enkemanden A.S. Ørsted og ønsker bl.a. at mildne sorgen ved at forsikre ham om hustruens opstandelse (Lundgreen-Nielsen 1980b, s. 24). Med sin titel henviser "Februar-Lilien!" dels til Baggesens Lilia-digte, dels til Grundtvigs lyriske dialog "Paaske-Lilien" fra 1817, hvortil det kan opfattes som et "vinterligt sidestykke" (Lundgreen-Nielsen 1980a, s. 776). Flemming Lundgreen-Nielsen betragter det som Grundtvigs første "dybe mindedig" (1980b, s. 24).

Det er svært at opløse digtet i de enkelte detaljer. Teksten stiller sig på række med andre skrifter, der synes at benytte det antydningssvise og gådefulde som en bevidst pointe (Auken 2014, s. 277). Digtet udfoldes inden for en kristen forståelsesramme, hvor Grundtvig placerer afdøde i en åndshistorisk kontekst og konkret i sin grav tæt ved "Kirke-Spiret" (strofe 7) på kirkegården. Gennemgående er ligfarven blå en positiv kulør, der indirekte tegner "billedet af titlens forårs- og opstandelsesblomst med det blålige skær over den hvide sne" (Lundgreen-Nielsen 1980a, s. 777). Muligvis kan man læse digtets høje farvemætning som et semiotisk kodesprog, der baserer sig på en middelalderlig farvesymbolik (Baunvig 2013, s. 62 ff.).

4 Anvendt litteratur

- Auken, Sune (2014) "Gåden" i *Ved lejlighed. Grundtvig og genrerne*, udg. Sune Auken & Christel Sunesen, s. 276-302. Hellerup.
- Baunvig, Katrine Frøkjær (2013) *Forsamlingen først. N.F.S. Grundtvigs og Émile Durkheims syn på fællesskab, ph.d.-afhandling* Aarhus.
- Bøgh, Nicolaj (1881) *Fra Oehlenschlägers Kreds*. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980a) *Det handlende ord. N.F.S.*

Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819, bind 1-2.
København.

- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980b) “Rød og hvid i Billedsalen.’ Grundtvigs døds- og mindedigte” i *Grundtvig-Studier* 1980, s. 23-60. København.
- Valore, Peter Braams (1991) *Sophie Ørsted og digterne*. København.
- Oehlenschläger, Adam (1847) “Mit Fødselssted paa Vesterbro” i *Oehlenschläger. Poetiske Skrifter* (1926), bind 1, s. 111 f. København.